

Vergaderjaar 2025–2026

33 130

Interparlementaire Conferentie Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid

Nr. 27

VERSLAG VAN EEN CONFERENTIE

Vastgesteld 15 oktober 2025

Een delegatie van Eerste- en Tweede Kamerleden heeft van 26 tot en met 28 augustus 2025 deelgenomen aan de Interparlementaire conferentie voor het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid en het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (IPC GBVB/GVDB) te Kopenhagen, Denemarken.

De delegatie brengt hierbij beknopt verslag uit van dit werkbezoek. De conferentie werd georganiseerd door het Deense parlement.

Voorafgaand aan de conferentie werd de delegatie bijgepraat over de betrekkingen tussen Denemarken en Nederland en het Deense EU-voorzitterschap door de Nederlandse ambassadeur in Denemarken, mevrouw Nienke Trooster. De delegatie is haar zeer erkentelijk voor de briefing.

De delegatie bestond namens de Tweede Kamer uit het lid Annemarie Heite (NSC). Namens de Eerste Kamer nam het lid Koen Petersen (VVD, voorzitter commissie BDO) deel.

Opening en discussie over prioriteiten EU buitenland- en veiligheidsbeleid

De conferentie werd geopend door Christian Friis Bach, voorzitter van de Commissie voor Buitenlandse Zaken van het Deense parlement. Hij legde de nadruk op het belang van samenwerking in Europa om veiligheid en stabiliteit te waarborgen. David McAllister, voorzitter van de Commissie Buitenlandse Zaken van het Europees Parlement, stelde dat vrede de prioriteit moet hebben en dat Oekraïne onvoorwaardelijke steun verdient. Hij pleitte ervoor de Russische toegang tot geavanceerde technologie te beperken en benadrukte ook het belang van uitbreiding van de Europese Unie.

Søren Gade, voorzitter van het Deense parlement, riep op tot meer gezamenlijke Europese inspanningen op het gebied van veiligheid en energievoorziening. De Deense Minister van Buitenlandse Zaken Lars Løkke Rasmussen sprak via een videoboodschap en benadrukte dat Europa in 2030 in staat moet zijn zichzelf te kunnen verdedigen, wat vraagt om hogere defensie-investeringen.

Benedikta von Seherr-Thoss, directeur Vrede, Veiligheid en Defensie bij de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO), sprak over de prioriteiten van het EU-buitenlands- en veiligheidsbeleid. Ze benadrukte dat extra investeringen in defensie noodzakelijk zijn en dat minder regels de Europese concurrentiekracht kunnen versterken. Ze wees ook op het belang van een stabiele relatie met de Verenigde Staten. Steun aan Oekraïne blijft volgens haar cruciaal: ze juichte het toe dat de Verenigde Staten de oorlog willen stoppen, maar uitte tegelijkertijd haar twijfels over de intenties van Rusland. Oekraïne moet volgens haar duidelijke veiligheidsgaranties krijgen.

Sessie I – EU-NAVO samenwerking op het gebied van defensie en afschrikking

Troels Lund Poulsen, Deens vicepremier en Minister van Defensie, stelde dat de wereld Europa niet vanzelfsprekend met sympathie tegemoet treedt. Volgens hem is meer coördinatie tussen landen nodig en moet er een sterke Europese pijler binnen de NAVO ontstaan. Poulsen verwees naar het Deense model van steun aan Oekraïne en benadrukte dat de productietijd van militair materieel in Europa te lang is. Het model, opgericht in 2024 door Oekraïne en Denemarken, voorziet in directe financiering van Oekraïense bedrijven in plaats van het schenken van militair materieel aan het land. Hij pleitte ervoor Oekraïense bedrijven uit te nodigen om in Europa te produceren, zodat levertijden aanzienlijk kunnen worden verkort.

Michael Zilmer-Johns, voormalig Deens ambassadeur bij de NAVO en voormalig speciaal adviseur voor veiligheid en defensie van de hoge vertegenwoordiger van de EU, constateerde dat er tien jaar geleden een groot verschil bestond tussen het defensiebeleid van de EU en dat van de NAVO. De Russische inval heeft geleid tot meer begrip en samenwerking tussen beide organisaties en rivaliteit verminderd. Zilmer-Johns benadrukte dat de EU haar lidstaten moet helpen bij het financieren van nieuwe defensiedoelen en constateerde dat de NAVO zich steeds duidelijker richt op de bescherming van het eigen grondgebied. Koen Petersen (VVD) stelde in zijn bijdrage dat de EU moet investeren in strategische capaciteiten zoals inlichtingen, nucleaire afschrikking en politieke slagkracht, zodat Europa op deze gebieden niet meer afhankelijk is van de Verenigde Staten. Hij stelde daarbij de vraag wat en hoeveel tijd ervoor nodig is om deze achterstand op de VS in te halen.

Sessie II – Verdediging van vrijheid, democratie en een soeverein Oekraïne

De oorlog in Oekraïne stond centraal tijdens de tweede sessie van de conferentie. De recent aangetreden Oekraïense premier Joelia Svyrydenko stelde in haar toespraak dat Oekraïne klaar is om samen met Europese en trans-Atlantische partners veiligheidsgaranties voor Oekraïne uit te werken. In dat kader onderstreepte zij het belang van een goed functionerende Oekraïense krijgsmacht met voldoende materieel, dat als veiligheidsriem kan dienen voor heel Europa. Ook voorzetting van Europese macro-financiële steun voor Oekraïne is volgens premier Svyrydenko essentieel. De Oekraïense premier stelde daarnaast dat Oekraïne klaar is om EU-toetredingsonderhandelingen te starten. In december zou het land klaar zijn om alle onderhandelingshoofdstukken te openen.

De voorzitter van de buitenlandcommissie van het Oekraïense parlement, de heer Oleksandr Merezhko, noemde tijdens zijn toespraak een vredesovereenkomst met Rusland «een illusie». Volgens Merezhko zijn onderhandelingen met Rusland bij voorbaat kansloos omdat er onoverbrugbare verschillen zijn. Hij pleit daarom voor veiligheidsgaranties die moeten voorkomen dat Oekraïne opnieuw wordt aangevallen.

NAVO-lidmaatschap is daarbij volgens Merezhko de enige mogelijkheid. Annemarie Heite (NSC) sprak tijdens haar inbreng steun uit voor een soeverein Oekraïne. Zij vroeg speciale aandacht voor de situatie van Oekraïense kinderen die zijn ontvoerd naar Rusland. In reactie hierop stelde Merezhko dat de druk op Rusland moet worden opgevoerd om de kinderen terug te brengen. Hij noemde de ontvoeringen genocidaal.

Breakoutsessie migratie

In de breakoutsessie over migratie stelde Aija Kalnaja, plaatsvervangend directeur capaciteiten bij Frontex, het EU-agentschap voor de bescherming van de Europese buitengrenzen, dat de migratiedruk op Europa in 2024 sterk is gedaald. Toch kan deze druk volgens Kalnaja snel weer toenemen omdat de onderliggende factoren nog steeds aanwezig zijn. Afspraken met derde landen zijn volgens Kalnaja cruciaal om de migratiedruk te laten afnemen. Ook Gerald Knaus, hoofd van het *European Stability Initiative* en nauw betrokken bij de totstandkoming van de Turkije-deal, pleitte voor afspraken met veilige derde landen om irreguliere migratie te stoppen.

Breakoutsessie rol van de EU in het Midden-Oosten

Tijdens de breakoutsessie over de rol van de EU in het Midden-Oosten benadrukte Luigi Di Maio, EU-Speciaal Vertegenwoordiger voor de Golfregio, de aanhoudende instabiliteit in de regio. Terwijl staten als Syrië en Irak kampen met zwakke instituties, versterken de Golfstaten hun positie als bemiddelaars. De Palestijnse kwestie blijft daarbij een bron van spanningen, verscherpt door de oorlog in Gaza. Di Maio waarschuwde dat de EU geloofwaardigheid verliest door verdeeldheid en inconsequent beleid, vooral vergeleken met haar eensgezindheid over Oekraïne. Hij riep op tot consequente toepassing van internationaal recht en intensievere samenwerking met de Golfregio.

Julien Barnes-Dacey, Directeur Midden-Oosten en Noord-Afrika bij denktank ECFR, bekritiseerde eveneens het gebrek aan Europese eensgezindheid en zichtbaarheid in het Midden-Oosten, vooral rond Gaza. Hij pleitte voor een actievere en strategische EU-aanpak, met sterkere partnerschappen op energie, migratie en ontwikkeling, en meer betrokkenheid bij Syrië en de Levant.

Sessie III – EU-uitbreiding als strategische investering in Europese veiligheid

Tijdens deze sessie benadrukte Lars-Christian Brask, ondervoorzitter van het Deense parlement en vicevoorzitter van de Deense commissie voor Buitenlands Beleid, dat uitbreiding een kernprioriteit van het Deense EU-voorzitterschap is. De Russische invasie van Oekraïne heeft volgens hem het belang van uitbreiding herbevestigd als instrument voor vrede, stabiliteit en veiligheid in Europa.

Miroslav Lajčák, voormalig EU-gezant voor de Westelijke Balkan, stelde dat de EU-uitbreiding jarenlang stagneerde door interne crises, waardoor de geloofwaardigheid van de EU afnam. De oorlog in Oekraïne bracht nieuw geopolitiek momentum, maar toetreding blijft afhangen van hervormingen en politieke wil. Lajčák vindt dat de Westelijke Balkan mentaal de focus moet verleggen van etnische tegenstellingen naar een Europese toekomst.

Marie Bjerre, Deense Minister voor EU-zaken, noemde uitbreiding een geostrategische noodzaak. Lidmaatschap versterkt vrede, stabiliteit en de

Europese waarden, maar het huidige proces stukt door blokkades, vooral rond Oekraïne en Moldavië. Niet handelen zou volgens haar een strategische fout zijn.

Cristina Gherasimov, Moldavische vicepremier voor Europese integratie, benadrukte dat geopolitiek het venster heeft geopend, maar hervormingen dat venster moeten openhouden. Moldavië heeft aanzienlijke vooruitgang geboekt in rechtspraak, energie-onafhankelijkheid en EU-sanctiebeleid. Voor haar is toetreding de enige weg naar veiligheid, democratie en veerkracht tegen Russische invloed.

Sessie IV – Kritieke infrastructuur, sociale weerbaarheid, energie en klimaat

De slotsessie richtte zich op Europa's weerbaarheid te midden van geopolitieke spanningen, hybride dreigingen en de energiecrisis door de oorlog in Oekraïne. Flemming Møller Mortensen, lid van de Deense parlementaire commissie voor Buitenlands Beleid, opende de sessie. Hij benadrukte dat de EU krachtig, strategisch en evenwichtig moet handelen om infrastructuur te beschermen, maatschappelijke veerkracht te versterken en energie-onafhankelijkheid te realiseren.

Torsten Schack Pedersen, Deense Minister voor Maatschappelijke Weerbaarheid en Noodvoorzieningen, waarschuwde dat Europa door klimaatverandering, cyberaanvallen en onderlinge afhankelijkheden kwetsbaarder wordt. Weerbaarheid is volgens hem geen luxe, maar een kernvereiste van goed bestuur. Hij prees de EU-richtlijnen voor kritieke infrastructuur en cyberveiligheid, maar benadrukte het belang van effectieve uitvoering, samenwerking en sociale veerkracht, gebaseerd op vertrouwen, solidariteit en paraatheid van burgers en instellingen.

Dan Jørgensen, EU-commissaris voor Energie en Huisvesting, benadrukte dat energiebeleid de kern vormt van Europese veiligheid, concurrentiekracht en klimaatbeleid. De EU heeft haar afhankelijkheid van Russische energie fors verminderd (van 45% naar 13% gas), maar importeert nog steeds voor miljarden per maand. Hij pleitte voor volledige energie-onafhankelijkheid via massale investeringen in hernieuwbare energie, onderlinge koppeling van elektriciteitsnetten en een volwaardige Energie Unie. Deze transitie is volgens Jørgensen niet alleen essentieel voor klimaat en veiligheid, maar ook voor economische groei en Europese samenhang.

Afsluiting

De conferentie werd afgesloten door de voorzitter van de buitenlandcommissie van het Deense parlement, de heer Christian Friis Bach. De volgende Interparlementaire Conferentie voor het Gemeenschappelijk Buitenlands, Veiligheids- en Defensiebeleid zal naar verwachting van 3 t/m 5 maart 2026 plaatsvinden in Cyprus.